

Преглед на международната среда към м. май 2023 г.

През м. април 2023 г. курсът на акциите на световните пазари се повиши, поради положителни данни за корпоративните печалби. МВФ очаква световната икономика да нарасне с 2.8% през 2023 г., а през 2024 г. да се повиши до 3% и да остане на това ниво до 2028 г., като това е най-слабата средносрочна перспектива за световната икономика от 1990 г. насам. Годишният темп на инфлация в Турция през м. април 2023 г. се понижи до 43.7%.

Евروزона

Ръстът на brutния вътрешен продукт (БВП) се забави до 1.3% през първо тримесечие на 2023 г. спрямо 1.8% през четвърто тримесечие на 2022 г.

Годишната инфлация в еврозоната се повиши минимално до 7% през м. април спрямо 6.9% през м. март 2023 г., с основни компоненти индексът на храната, алкохола и тютюна, следван от този на неенергийните индустриални стоки и др.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) намаля слабо до 6.5% през м. март 2023 г. спрямо предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 11.01 млн. души, което е с 365 хил. по-малко спрямо м. март 2022 г.

САЩ

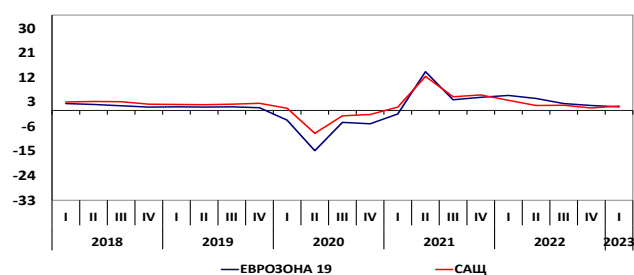
Ръстът на БВП се ускори до 1.6% през първо тримесечие на 2023 г. спрямо 0.9% през четвърто тримесечие на 2022 г. Увеличиха се потребителските разходи, разходите на федералното и щатското правителство. Понижиха се жилищните инвестиции в дълготрайни активи и частните инвестиции в запаси.

Индексът на потребителските цени спадна минимално до 4.9% през м. март 2023 г. спрямо предходния месец, с водещи индексите на наемите, използваните автомобили и др.

Равнището на безработицата се понижи слабо до 3.4% през м. април 2023 г. спрямо

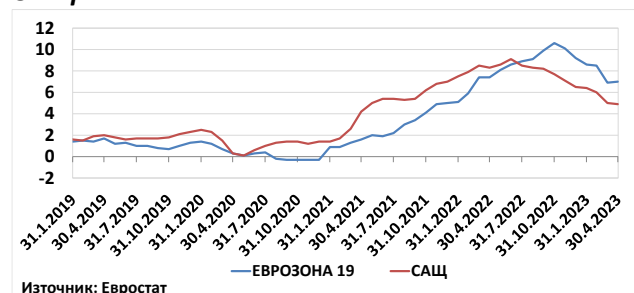
предходния месец. Броят на безработните бе 5.7 млн. души.

Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

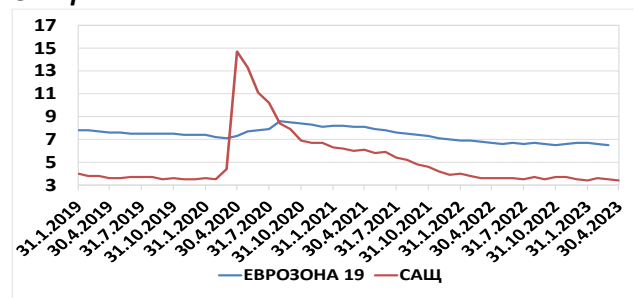
Източник: Евростат

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

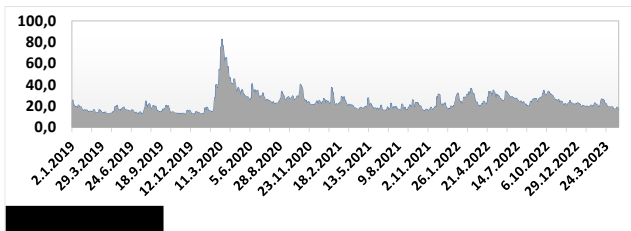
Източник: Евростат

Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

През м. април 2023 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, спадна с -14.9%, до 15.8 пункта спрямо предходния месец. От началото на годината индексът се понижи с -31.1%.

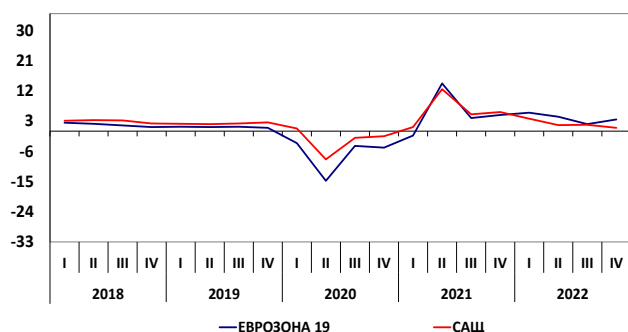
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

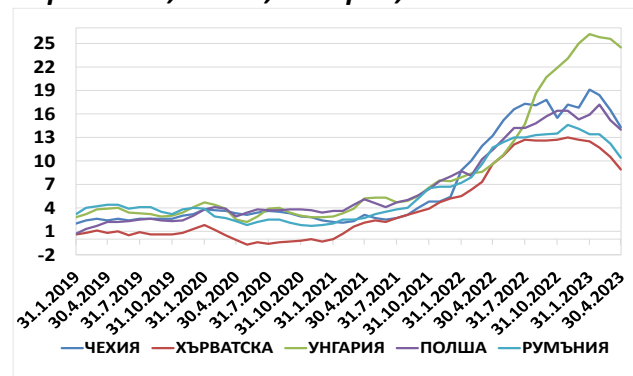
Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

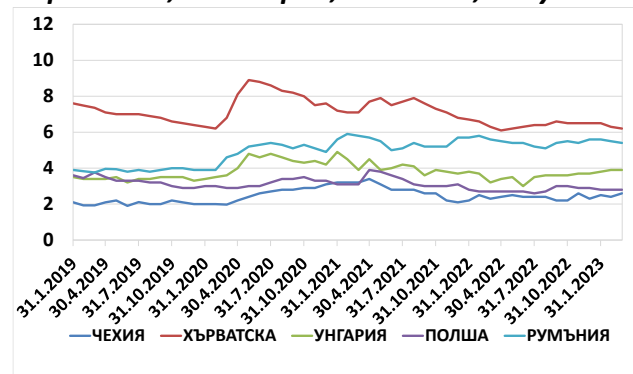
Източник: Евростат

Ръстът на БВП на Румъния се ускори до 5% през четвърто тримесечие на 2022 г. спрямо 4.4% през третото. БВП на Хърватия забави ръста си до 4.2% през четвърто тримесечие на 2022 г. спрямо 5.4% през предходното. БВП на Чехия спадна до 0.4% през последното тримесечие на 2022 г. спрямо 1.5% през трето тримесечие. Ръстът на БВП на Унгария се забави до 0.8% през четвърто тримесечие на 2022 г. спрямо 3.7% през трето. БВП на Полша спадна до 0.4% през четвърто тримесечие на 2022 г. спрямо 4.5% през предходното.

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията спадна до 14.3% през м. април 2023 г. спрямо 16.5% през м. март. Сезонно коригираната безработица се повиши слабо през м. март до 2.6% спрямо предходния месец.

Бизнес и потребителските настроения забавиха спадовете си, но останаха на негативна територия. Производственият индекс за покупка на мениджърите (PMI) продължи спада си поради свитото търсене. Пенсионната система регистрира най-големия си дефицит, което създава проблеми за структурната устойчивост на пенсионните разходи в страната.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията намаля до 8.9% през м. април 2023 г. спрямо 10.5% през м. март. Сезонно коригираната безработица през м. февруари се понижи минимално до 6.2% спрямо предходния месец.

Доверието на потребителите се подобри, а реалните заплати се повишиха. Бизнес настроението остана стабилно.

Промишленото производство продължи да намалява.

Унгария: Годишният темп на инфлацията спадна до 24.5% през м. април 2023 г. спрямо 25.6% през м. март. Безработицата остана без промяна на 3.9% през м. март.

Индустриалното производство спадна, а продажбите на дребно се свиха. Бизнес и потребителските настроения забавиха спада си, но останаха негативни. ЕЦБ разкритикува правителствен указ, ограничаващ прехвърлянето на права на вземания с отстъпка на централната банка, както и големите депозити в търговските банки, до средата на 2023 г., заявявайки, че отслабва независимостта на Унгарската национална банка.

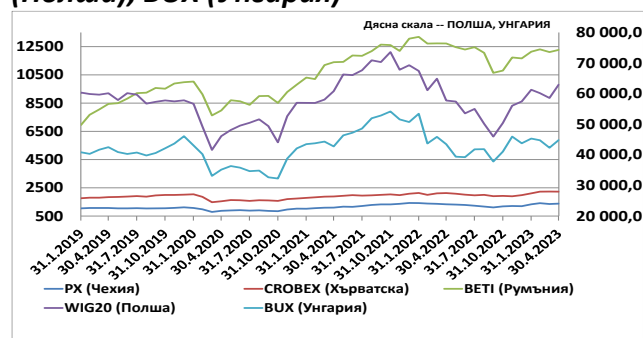
Полша: Годишният темп на инфлацията спадна до 14% през м. април 2023 г. спрямо 15.2% през м. март. Сезонно коригираната безработица през м. февруари 2023 г. остана стабилна - на 2.8% спрямо предходния месец.

Бизнес и потребителските настроения се подобриха, но производствения PMI продължи спада си. Правителството одобри 2.4 млрд. щ. долара помощ за селскостопанския сектор, за да смекчи ефекта от вноса на евтини украински храни.

Румъния: Годишният темп на инфлацията спадна до 10.4% през м. април 2023 г. спрямо 12.2% през м. март. Сезонно коригираната безработица намаля минимално до 5.4% през м. март 2023 г. спрямо предходния месец.

Икономическите настроения останаха стабилни. Правителството повиши тавана за емитиране на външен дълг до края на следващата година, но съобщи, че може да емитира по-малко външен дълг, поради силното търсене от инвеститорите на облигации за вътрешен дълг.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, РХ (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

През м. април 2023 г. чешкият индекс на акции РХ се повиши с -2% спрямо м. март, а полският индекс WIG20 със 7.4%. Хърватският индекс CROBEX намаля с -0.3%, докато унгарският индекс BUX нарасна с 5.9%. Румънският индекс BETI се увеличи с 1.3% за същия период.

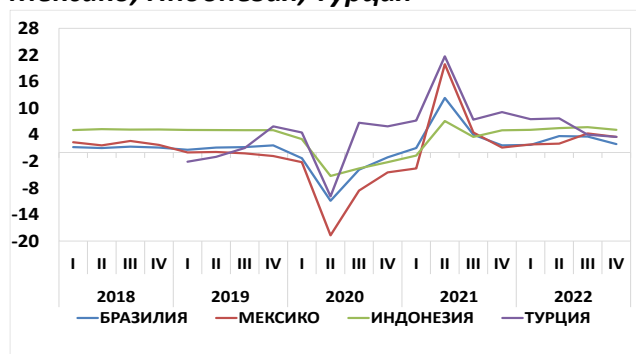
Други държави

Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на съществени експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

Турция: Годишният темп на инфлацията спадна до 43.7% през м. април 2023 г. спрямо 50.5% през м. март. Сезонно коригираната безработица през м. март 2023 г. остана без промяна на 10% спрямо предходния месец.

Земетресенията, които разтърсиха страната през м. февруари, се отразиха на икономическата активност в засегнатите райони. Производственият индекс PMI се повиши. Очаква се предстоящите парламентарни и президентски избори в страната на 14 май да бъдат оспорвани. Изборите могат да бъдат повратна точка в управлението. При Ердоган, президентската система и неортодоксалната икономическа политика вероятно ще останат в сила. При победа на опозицията, страната може да се върне към парламентарна република и икономическа ортодоксална политика.

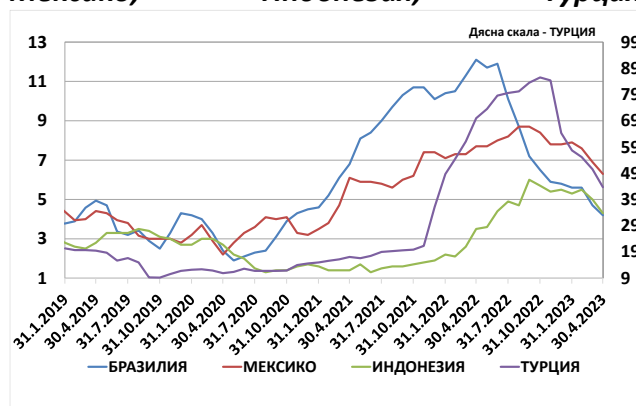
Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за БВП на Турция са от първо тримесечие на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

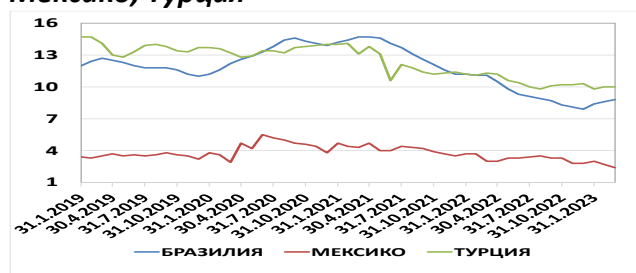
Ръстът на БВП на Бразилия се забави до 1.9% през четвърто тримесечие на 2022 г. спрямо 3.6% през предходното. БВП на Мексико спадна до 3.5% през четвърто тримесечие на 2022 г. спрямо 4.3% през трето. Ръстът на БВП на Индонезия се забави до 5.1% спрямо 5.7% за същия период. БВП на Турция спадна до 3.5% през четвърто тримесечие на 2022 г. спрямо 4% през трето.

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за инфлация на Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

* Първите данни за безработица на Турция са началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Бразилия: Годишният темп на инфлацията намаля до 4.2% през м. април 2023 г. спрямо 4.7% през м. март. Сезонно коригираната безработица се увеличи слабо до 8.8% през м. март 2023 г. спрямо 8.6% за предходния месец.

Секторът на услугите нарасна. Инфлацията достигна най-ниската си точка за последните 30 месеца. По-високата безработица може да ограничи ръста на частните разходи.

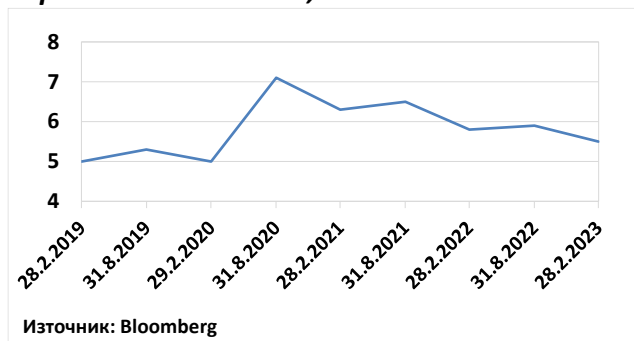
Мексико: Годишният темп на инфлацията се понижи до 6.3% през м. април 2023 г. спрямо 6.9% през м. март. Сезонно коригираната безработица намаля до 2.4% през м. март 2023 г. спрямо 2.7% през м. февруари.

Очаква се икономическата активност да се понижи поради строгата парична политика, забавянето в развитите пазари и по-ниските цени за износ на основни стоки. Въпреки това, нарастването на търсенето от Китай и възстановяващият се туристически сектор могат да ограничат забавянето.

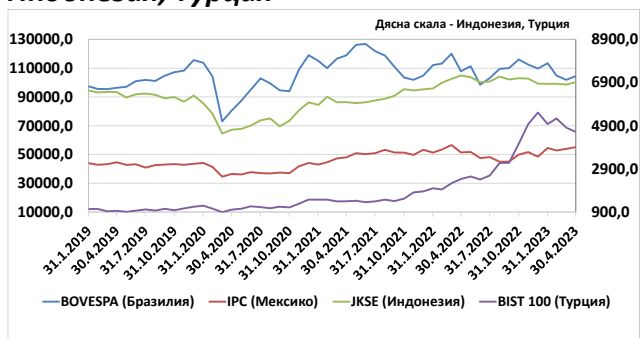
Индонезия: Годишният темп на инфлацията се понижи до 4.3% през м. април 2023 г. спрямо 5% през м. март. Сезонно коригираната безработица намаля до 5.5% през м. февруари 2023 г. спрямо 5.9% през м. август 2022 г.

Ръстът на БВП се понижи поради по-слабото частно потребление и инвестициите. Продажбите на дребно забавиха ръста си, но доверието на потребителите нарасна. МВФ приключи мисията си по член IV и похвали икономическата и фискалната политика на страната, като предложи на правителството постепенно да премахне ограниченията за износ. На 11-ти април индонезийският съд отмени решението за отлагане на общите и президентските избори през 2024 г., което повиши политическата стабилност.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначално включване в анализа

През м. април 2023 г. бразилският индекс за акции Bovespa се повиши с 2.5% спрямо м. март, а мексиканският индекс IPS с 2.3%. Индонезийският индекс JKSE нарасна с 1.6%. Турският BIST100 спадна с -3.1% за същия период.

Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. април 2023 г. курсът на акциите на европейските пазари се повиши, поради положителните резултати за корпоративните печалби. Най-добре се представиха секторите на недвижимите имоти, здравеопазването и енергетиката.

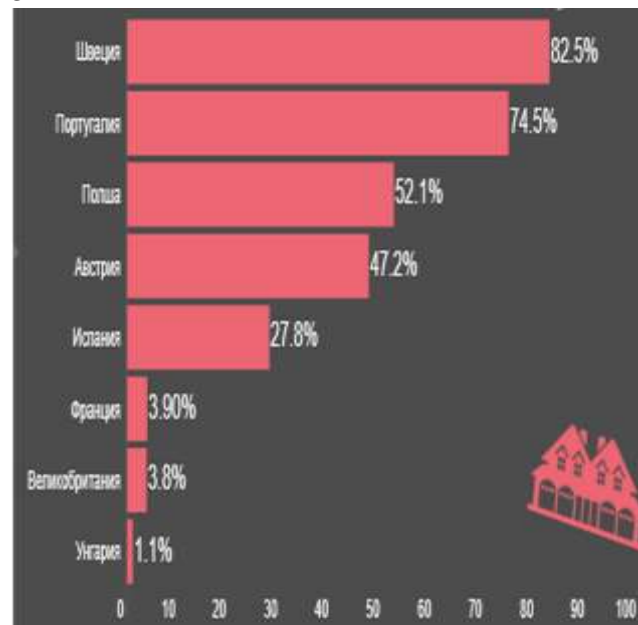
Недвижими имоти

Политиката на повишаване на лихвените проценти на големите централни банки води до изкривявания на европейските пазари на недвижими имоти. Бързото покачване на лихвите по ипотечните кредити в комбинация

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

с високата инфлация и спадащите цени на имотите предизвиква затруднения за все повече собственици на имоти.

Дял на ипотечните кредити с плаваща лихва от всички кредити към края на 2022 г.

Източник: European Mortgage Federation

Най-висок дял на ипотечните кредити с плаваща лихва е в Швеция – 82.5%, следвана от Португалия и Полша, съответно със 74.5% и 52.1%. В Швеция, 4% от всички собственици на имоти вече не са в състояние да обслужват кредитите си. Ръководителят на шведския орган за финансов надзор Finansinspektionen, Даниел Бар, говори за „безпрецедентен финансов натиск върху домакинствата“. Проблемът се задълбочава и в други европейски държави.

БВП

В своя прогноза МВФ очаква световната икономика да нарасне с 2.8% през 2023 г., а през 2024 г. да се повиши до 3% и да остане на това ниво до 2028 г. Според управляващия директор на МВФ, Кристалина Георгиева, това е най-слабата средносрочна перспектива за световната икономика от 1990 г. насам.

Прогнози на МВФ за БВП по страни за 2023 г.

Легенда: ■ прогноза към януари 2023 г., ■ прогноза към април 2023 г.

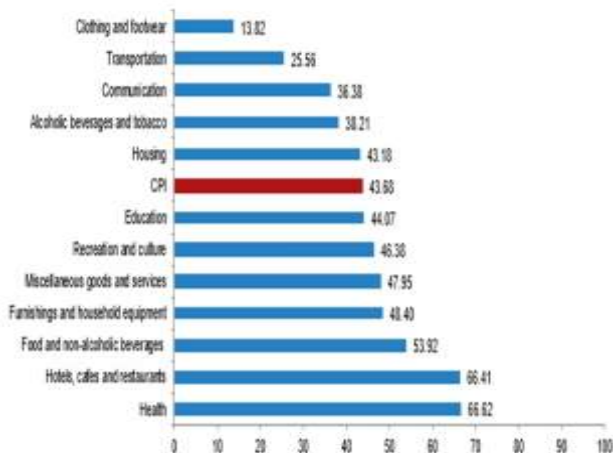
Източник: FT

Очаква се с най-висок БВП през 2023 г. да е Индия - 6.1% (според прогнозата от м. април), следвана от Китай – 5.2% и САЩ – 1.7%. С най-нисък БВП вероятно ще е Обединеното кралство, като се очаква икономиката там да се свие, а БВП да спадне до -0.5%.

Турция

Високата инфлация повдига въпроси за бъдещето на икономиката в страната с над 86 млн. души население.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. април 2023 г., изменение спрямо предходната година, %

Източник: Turkish statistical institute

Инфлацията в Турция забави ръста си до 43.7% през м. април 2023 г. спрямо 50.5% през Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране”

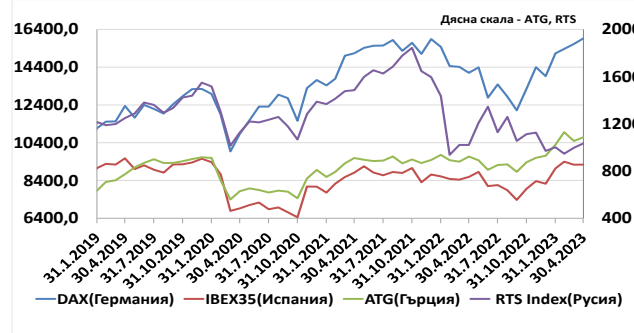
м. март. Цените на храната и неалкохолните напитки нараснаха с 53.9% през м. април 2023 г. спрямо същия месец през 2022 г. Увеличението при транспорта е 25.6% за същия период. Цените се повишиха заради рекордната волатилност на лирата, вследствие политиката на централната банка на страната да намалява лихвените проценти, вместо да ги повишава в условията на бързо нарастващи цени.

Финансови пазари

През м. април 2023 г., германският индекс DAX30 нарасна с 1.7% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 се повиши с 0.1%, а гръцкият ATG с 2.9% за същия период.

През м. април, руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) се увеличи с 3.7% спрямо предходния месец.

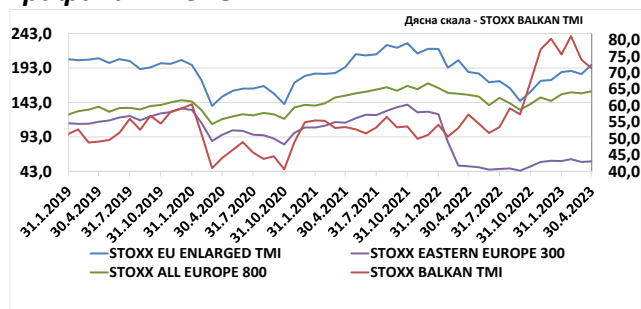
Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. април 2023 г., повечето индекси на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, се повишиха. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), нарасна до 197.5 б.т., което е ръст от 7.3% спрямо м. март. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, се понижи с -3.5% за същия период до 71.4 б.т. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, се увеличи до 57.6 б.т., при ръст от 1.7% спрямо м. март 2023 г. Индексът STOXX

All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, се повиши с 1.9% за същия период и достигна до 159.26.т.

Графика 14. STOXX

Забележка: STOXX Balkan TMI заменя STOXX Sub Balkan TMI, като наличните данни са от месец юли 2018 г.

Фактори с влияние на световните финансови пазари

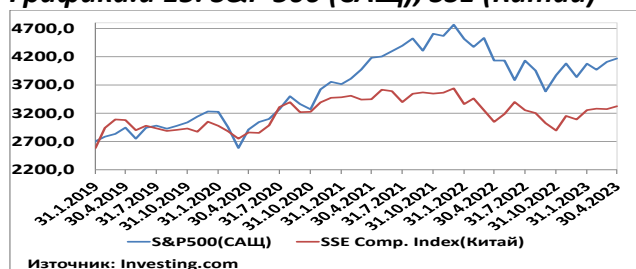
В края на м. април 2023 г., курсът на пазарите на акции в САЩ се повиши поради положителните данни за корпоративните печалби.

С оглед намаляването на заболяемостта и смъртността от Covid-19 големите информационни агенции прекратиха събирането на данни за разпространението му по света, което не позволява предоставянето на актуални графики за разпространението на Covid-19.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 и китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) се повишиха с по 1.5% през м. април 2023 г. спрямо предходния месец.

Графика.и 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

Източник: Investing.com

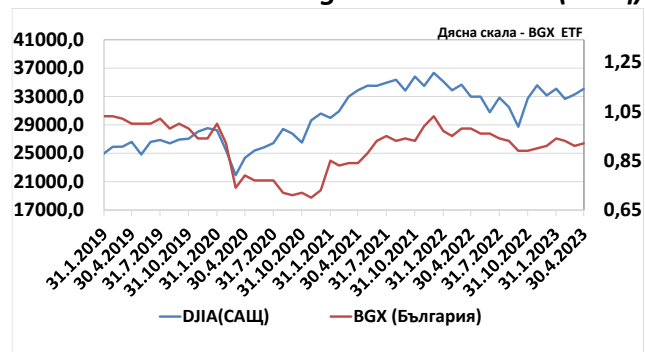
Борсово търгувани фондове

През м. март 2023 г., курсът на акциите на азиатските пазари се понижи вследствие тревогите на инвеститорите в икономически и геополитически аспект. Сегментът на китайските интернет акции спадна след опасения от разширяване на санкциите срещу сектора от страна на САЩ след срещата на Г-7 през м. май.

В края на м. април 2023 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) нарасна с 2.5% спрямо предходния месец.

Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) се повиши леко до 0.92 ст. за същия период.

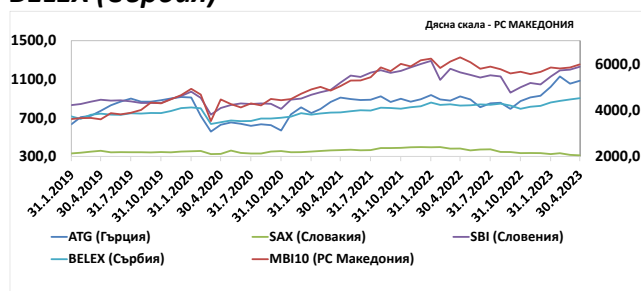
Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране.

В края на м. април 2023 г., Expat Greece ASE UCITS ETF се увеличи с 2.9% спрямо м. март. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF се увеличи с 2.3% за същия период. През м. април 2023 г., Expat Slovakia SAX UCITS ETF се понижи с -1.7% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF се увеличи с 2.5% за същия период. През м. февруари 2023 г., Expat Serbia BELEX UCITS ETF нарасна с 1.5% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

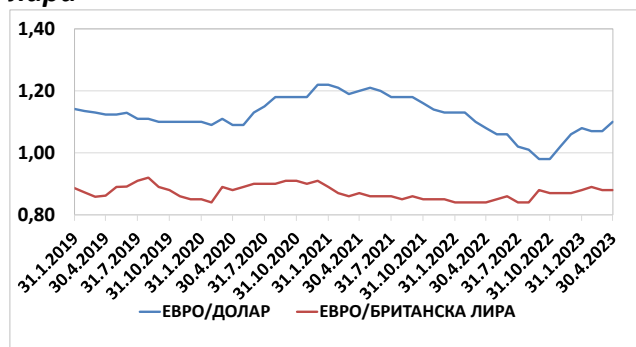
Деривати - базови активи

Валутни

През м. април 2023 г., европейската валута се повиши спрямо щатския долар вследствие подобрените икономически нагласи в еврозоната, както и забавянето на темпа на повишения на лихвените проценти от централната банка на САЩ. В рамките на периода, курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.084-1.106 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.1 щ. долара за евро.

За същия период, британската лира остана стабилна спрямо еврото. Курсът евро/ паунд се движи в диапазона 0.875-0.886, при средномесечна цена от 0.88 паунда за евро.

Графика 18. Евро/Долар; Евро/ Британска лира

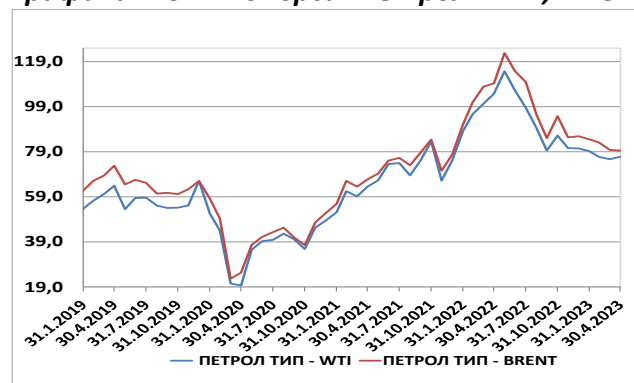
Суровини

През м. април 2023 г., фючърсите на петрола бяха с разнопосочна динамика. Основно влияние за ръста на цената оказва обявеното от ОПЕС+ (Организация на страните производителки на петрол + Русия и др.) намаление на продукцията. В края на

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

периода, фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) се повишиха до 76.8 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent спаднаха минимално до 79.5 щ. долара за барел. Спрямо предходния месец, фючърсите на WTI се увеличиха с 1.5%, а фючърсите на Brent намалеха с -0.4%.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

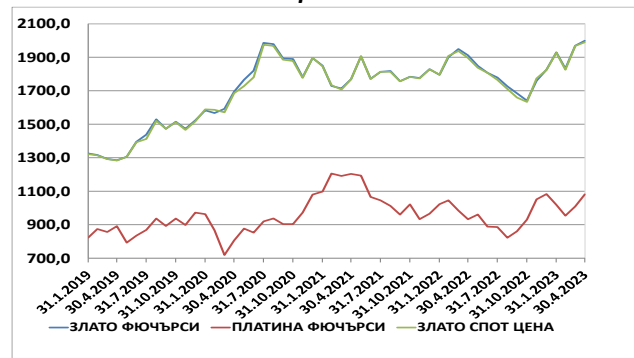

През м. април 2023 г., фючърсната цена на златото се повиши, като затвори на 1999.1 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото нарасна с 1.5%, поради очаквания за продължаващо понижаване на американския долар.

Фючърсната цена на платината се увеличи до 1081.5 щ. долара за унция, при ръст от 7.2% за същия период.

Спот цената на златото нарасна, като в края на м. април 2023 г. затвори на ниво от 1989.7 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото се повиши с 1.1%.

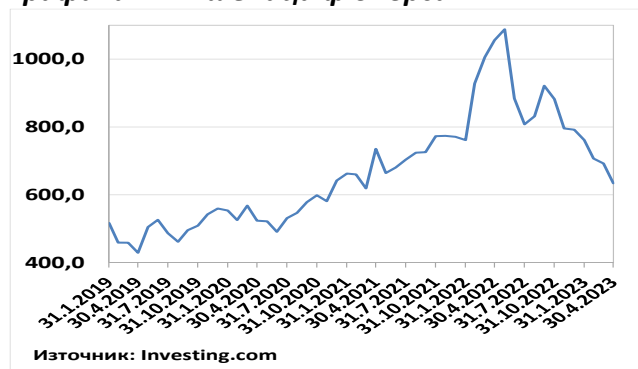
Графика 20. Фючърси злато, платина. Спот цена злато

През м. април 2023 г., фючърсната цена на пшеницата спадна, като затвори с намаление от -8.5%, на 633.8 щ. долара за тон.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

Показаният кредитен рейтинг е с цел представяне на независимо мнение по отношение кредитния риск на даден емитент на дълг и оценка на желанието и способността му да обслужва изцяло и навреме своите изискуеми плащания по дълга.

Промяна кредитен рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг „Moody’s“ за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
Бразилия	Ba2 Stable	Без промяна

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или негови транзакции. CIS показва въздействието на ESG факторите върху кредитните дейности на емитента, които са съществени за неговия рейтинг. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

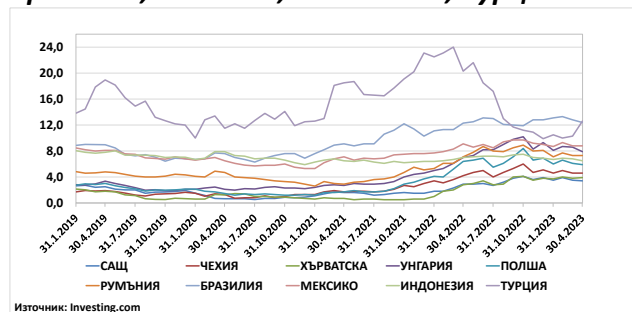
СТРАНА	ESG РЕЙТИНГ
САЩ	CIS-2 Neutral-to-Low
Чехия	CIS-2 Neutral-to-Low
Унгария	CIS-3 Moderately Negative
Полша	CIS-2 Neutral-to-Low
Румъния	CIS-3 Moderately Negative
Хърватия	CIS-2 Neutral-to-Low
Турция	CIS-4 Highly Negative
Бразилия	CIS-3 Moderately Negative
Мексико	CIS-3 Moderately Negative
Индонезия	CIS-3 Moderately Negative

Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция.

Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

През м. април 2023 г., лихвата по ДЦК на Унгария се понижи до 7.9% от 8.6%, а на Турция се повиши до 12.6% от 10.3%. Спрямо м. март, промяната в доходността на унгарските ДЦК е -8.1%, а на турските ДЦК е 22.3%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 23.5.2023 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.

* Информацията за БВП по страни не е актуализирана, поради липса на изчерпателни данни.